

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. An duæ causæ totales divisim possint producere eundem numero effectum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

ceretur, sequeretur in Eucharistia non esse veram transubstantiationem, sed hoc est contra fidem, ergo: probatur sequela, quia esset tantum transaccidentatio, quia in locum panis succederet nuda Christi praesentia. R. negando sequelam, quia quemadmodum in naturalibus mutationibus non semper de novo producit totus terminus ad quem, & tamen verè dicuntur mutationes, quia semper materia praexistit, sic etiam sufficit, ut sit ibi Christus, sive per additionem, sive per novam productionem.

QUAESTIO IV.

An duae Cause totales divisim, possint producere eundem numero effectum?

I. Quemadmodum prior quaestio difficultatem movebat de duabus causis ejusdem ordinis & generis, iisque Efficientibus, ita & hæc, dempta divisione, ita ut duplicem possit habere sensum; Primum qui quaereret, an effectus productus ab una causa, verbi gratia A si destrueretur, possit denno reproduci ab illa: Alter verò ita quaerere potest, an Effectus productus ab una causa, verbi gratia ab A, potuisset produci ab alia, verbi gratia B, pro exemplo sit ignis, qui hodie secundum numerum producitur Camencii, an idem potuisset produci Citercii ab alio, si ibi eodem modo applicaretur. Circa quam materiam etiam est triplex sententia; una est affirmativa, eaque Scotistarum post Doctorem 2. d. 20. q. 2. Negativa Thomistarum & Recentiorum media, qui opinantur naturaliter id fieri non posse, benè tamen divinitus. Ergo resolutivè

II. Dico: Idem numero effectus productus ab una causa potuit produci ab alia ejusdem speciei, si applicaretur eodem modo, eidem passo, & in eisdem circumstantiis; Et ab eadem destructus iterum reproduci. Ita Doctores, quoad primam partem supra, quoad secundam a. d. 43. q. 2.

Probatur prima pars: Si status Innocentiae perseverasset, & Adam nunquam peccasset, multi effectus defecto non producerentur ab his causis, à quibus nunc & defecto produciuntur; ergo effectus ab una causa productus potuit produci ab alia; probatur ma. Si perdurasset status Innocentiae, sicut perdurare poterat, nullus homo fuisset natus, qui non fuisset salvatus, sed multi defecto salvati, & etiam salvandi sunt nati à parentibus damnatis; ergo in statu Innocentiae, si Adam non peccasset, multi effectus, seu Filii non producerentur ab illis causis, à quibus defecto produciuntur: probatur ma. ex D. Gregorio lib. 4. Moralium cap. 36. ubi ait. Si Parentem primum nulla peccati rubigo corrupisset, nequaquam ex se filios gehennæ generaret, sed illi, qui nunc per Redemptorem salvandi sunt, seti ab illo electi nascerentur, ergo: probatur etiam min. tum, quia Henoch & alii posteri, non fuissent nati ex Caino reprobo, nec Sancta Barbara ex Patre perverso Dioscoro, nec Hermenegildus ex Leovigildo, & sic de pluribus aliis: tum, quia non valet dici, in statu Innocentiae, si perseverasset, eos homines, qui

F. Amandi Hermann Physica.

nunc reprobantur, salvandos tunc, ex eo, quòd DEUS non determinaverit numerum Electorum ante pravisionem peccati; Quia praedestinatio facta est ante peccati pravisionem, ut ait D. Paulus, DEUM elegisse nos ante mundi constitutionem, nec numerus praedestinatorum minoratus est per lapsum Adami, ergo.

Probatur secundò ex alia via, sed simili: Sæpè evenit, ut homines ex natura steriles, per medicinam & artificium fiant fecundi, & econtrà aliqui ex natura fecundi reddunt se spontè per plurium applicationem mediorum steriles, sed in tali casu, qui nascuntur à parentibus arte fecundis, si naturam non jussissent, non fuissent nati, & alii à relictis sterilibus fuissent nati, ergo filii, qui defecto nascuntur ab uno Patre, potuissent fuisset progeniti ab alio, & sic effectus productus ab una causa, potuisset produci ab alia.

Probatur tertio: Una causa naturalis creata potens producere aliquem effectum, est potens producere quemcunque alium similem & ejusdem speciei, nisi sit aliqua specialis ratio ex parte unius effectus, quæ non esset ex parte alterius, sed ex parte ignis C, verbi gratia, non est aliqua ratio particularis, quare non posset produci tam benè ab igne A, quam ab igne B, ergo, sicut defecto ignis C, est productus ab igne A, ita poterat produci ab igne B: probatur min. Si esset aliqua particularis ratio, maxime, quòd ignis A, habeat determinatam seriem suorum effectuum à se producendorum, distinctam à serie effectuum, quos potest producere ignis B, sed hæc ratio nulla est, ergo: ma. est Adversariorum: probatur min. quia illi omnes ignes producibiles ab igne A, in sua serie non plus differunt ab ignibus, quos in sua serie potest producere ignis B, quam ipsi ignes ab A, producibiles inter se differant: ergo, sicut ignis A, potest producere quemcunque effectum in sua serie, poterit etiam quemcunque in serie ignium B, & consequenter illarum serierum, assignatio est nulla: probatur ant. quia ignes A & ignes B, tantum differunt inter se in differentia individuali, sed etiam ignes A, seu in serie ignium A, similiter tantum in ipsa hæcitate differunt, ergo.

Probatur quartò: Quia hic numerus Ignis, verbi gratia C, non dicit determinatam, & essentialem dependentiam ad suam causam, verbi gratia, ad ignem A, ergo, sicut nunc productus est ab igne A, ita poterat etiam produci ab igne B, probatur ant. quia, si ignis C, diceret essentialem & intrinsecam dependentiam ad ignem A, sequeretur, Deum non posse producere se solo ignem C, sed hoc est minuire omnipotentiam Divinam, & communi Philosophorum axiomati contraire, quòd non possit Deus efficienter producere se solo quidquid potest cum causa secunda: probatur autem sequela, quia DEUS essentias rerum, earumque essentialis dependentias immutare nequit, sed ignis C, determinat sibi per

Minna essen-

III.

IV.

III

V.

essentialiam dependentiam dependere ab igne A, ergo neque DEUS se solo potest producere. Confirmatur: Si aliquis effectus dependeret essentialiter ab aliqua causa determinata efficiente, sequeretur, in Resurrectione mortuorum non futurum eundem hominem, qui de Matre natus fuerat, & sic Petrus non esset idem, qui quondam piscabatur, nec Joannes esset filius Zebedæi &c. sed hoc est inconveniens, ergo: probatur tamen sequela, quia non potest dici idem numero homo, qui non habet sua essentialia & determinata principia, sed nec Petrus, nec Joannes haberet sua principia essentialia, id est, Zebedæum & Matrem, ergo. Sed

VI.

Probatur secunda pars: Quia sicut visum est, causa est indifferens ad producendum hunc, vel illum effectum; ergo si determinaretur ad semel destructum reproducendum, non videtur, quod minus illum producere posset, cum tam bene amplius non sit & nihil sit, ac si nunquam fuisset. Et sanè tam certum non est, quin calor, qui aliquando fuit, denuò fuerit reproductus, quamvis in substantialibus id nunquam contigerit, utpotè quæ non petunt à quacunque materia fieri, sed à sua determinata; Et licet paradoxum hoc videri possit, reverà tamen non est. Sed

VII.

Dices: Sequeretur, naturalitèr etiam posse fieri resurrectionem. R. negando sequelam, quia nulla causa creata potest attingere unionem animæ, ejusq; productionem, utpotè quæ creatur. Deinde quamvis nunquam contigisset, quod idem calor, qui semel destructus fuit, fuerit reproductus, hoc tamen non improbat, quod minus fieri possit, quod enim non eveniat, est propter decretum Divinæ voluntatis, quæ non vult concurrere cum causis secundis ad effectus semel destructos reproducendos, ex eo, quod valde connaturale sit, ut quæ semel extiterunt, amplius non redeant, sed locum novis cedant. Sed in Contrà

VIII.

Argumentum in contrarium.

Arguitur: Si quilibet effectus posset produci ab alia causa intra eandem speciem, sequeretur, quod etiam idem homo posset seipsum producere, hoc nemo admittit ex Scotistis, ergo: probatur sequela, Titius, verbi gratiâ, continetur tam bene inter omnia individua humana, ac quicumque alius homo, sed Titius potest producere quemcunque hominem ex omnibus individuis humanis; ergo poterit etiam seipsum producere. R. negando sequelam, cujus probationis ma. distinguo. Continetur inter individua humana producta, transeat, inter individua primò producibilia, nego. Itaq; ex hoc non licet inferre; ergo potest seipsum producere, quia hic particulares obstant rationes, si enim Titius existit, non amplius produci potest, quia res existens ut existens nequit produci, nec ab alio, minus à seipso: si verò non existat, tunc non potest se producere, quia nemo dat, quod non habet, nec causa aliquid causat, nisi ipsa prior existat. Sed

Instatur: Si Titius non poterit seipsum producere, ex hac particulari ratione, sequere-

tur, quod ad minus posset suum Parentem producere, sed hoc si non magis, æquè inconveniens est; ergo: probatur sequela, quia Titius potens est producere hominem, seu filium; ergo quemadmodum modò productus est ipse à Mævio genitore, ita poterit producere ipsum Mævium, imò si Mævius moreretur, denuò reprodúcere, quandoquidem continetur inter alia individua producibilia. R. Concedendo sequelam, & neg. mi. loquendo secundum entitatem rei, ita videlicet, ut quemadmodum nunc & defactò, Titius productus est à Mævio, ita Mævius poterat produci à Titio, prout contigisset in statu Innocentiæ, in quo multi alios habuissent parentes & multi alios filios, & sic non videtur, cur id fieri non posset.

Urgetur: Si Titius posset producere

suum parentem Mævium maximè jam destructum, Mævius dependeret à Titio & non dependeret; dependeret quidem quia ab ipso produceretur, non dependeret autem, quia Titius dependeret ab ipso, sed hoc implicat; ergo etiam implicat, quod Titius possit producere Mævium. R. dist. ma. dependeret, & non dependeret sub eadem ratione & quoad idem esse, nego ma. secundum aliam rationem & quoad aliud esse, concedo ma. & dist. similiter mi. nego consequentiam. Itaque si Mævius, qui modo parens est Titii, productus fuisset à Titio, simpliciter dependeret ab eo, sicut modò dependet quicumque alius filius à suo parente, & tunc non posset dici, illum non dependere: Si verò Titius reprodúceret Mævium suum parentem jam destructum, tunc dependeret à Titio tantum per accidens, & quantum ad esse secundum, & nullo modo quoad esse primum, Titius verò dependeret à Mævio quoad esse primum, & sic nulla esset contradictio. Verum hic casus posterior non caret difficultate, an fieri possit, si enim Titius posset producere Mævium suum parentem destructum, deberet posse producere Mævii materiam, & unionem animæ, idque per generationem, & quamvis DEUS posset materiam iterum adducere, animamque unire ad corpus, non concipio, quomodo Titius generaret Mævium, quia nihil communicaret Mævio de sua substantia per seminis decissionem, sed esset materia tota peregrina, adeoque nullà ratione posset dici parens ejus. Unde respondendum puto in similibus generationibus, reprodúcitionem contingere non posse per modum generationis, sed aliam simplicem prodúcitionem, qualiscunque illa esset; Et licet illud absolutè contingeret, nihil tamen esset contra conclusionem, quæ non loquitur ita universalitèr, sed si nihil inconvenientiæ obstet, ut patet ex probatione tertia, nam nec concedo, quod species intentionales albedinis A, possint produci ab albedine B, licet sint intra eandem speciem, quia illæ species, cum sint formales similitudines suorum objectorum, non possunt produci ab alio, & sic subjecta se habent, ac si in eadem specie differrent. Deinde nequit etiam calor ut duo, producere calorem ut octo, licet sint intra eandem speciem, album

album ut quatuor excedit album ut duo, nulum autem perfectius potest produci ab imperfectiori, conclusio ergo loquitur de omnibus

individuis ejusdem speciei, quæ in entitate, & in gradibus æqualia sunt, non verò quæ sese excedunt.

DISPUTATIO VII.

DE CAUSA FINALI.

QUÆSTIO I.

Quid & quotuplex sit finis, & ejus causalitas?

titudo nostra dividatur in formalem & objectivam.

Tertio dividitur principaliter finis in finem ultimum & non ultimum: Finis ultimus est in quo ultimare operans quiescit, ita ut non habeat necesse eum ulterius ordinare, cum nihil amplius sit, propter quid operetur, ut quando quis intendebat tantum sanitatem, eamque effecutus, aut sicut homo querere debet beatitudinem, quæ consecuta non habet amplius, quo suas actiones ordinet, & hic finis etiam congrue dividitur in duo præallegata membra: Finis non ultimus est, qui etiam finis sub fine dicitur, in quo causa efficiens quidem aliquantulum quiescit, sed non ultimare, quia eum ordinat ad ulteriorem finem, sic mortificatio corporis est finis flagellationis & abstinentiæ, non tamen ultimus, quia ipsa mortificatio refertur in ulteriorem finem, nempe in ipsum Deum, similiter datio Eleemosynæ est propter sublevandum pauperem, ea tamen ulterius dirigi potest, ut peccata redimat, & DEUM offensum reconciliet.

V. Tertia finis ultimus & non ultimus.

I. Dari causam finalem contra multos gentiles, opinantes omnia fieri ex casu & fortuito modo, probat D. Aug. in lib. 83. q. quæstione 24. hoc modo: Quidquid casu fit, temere fit; quidquid temere fit, non fit providentia: si ergo casu aliqua sunt in mundo, non ergo providentia universi mundi administratur, quæ tamen dici nequeunt apud Christianos, adeoque certum erit, dari providentiam administrantem mundum, omniaque in eo facta ad certum dirigentem finem, qui est ipse Deus super omnia benedictus, unde ait Mellissius meus Doctor Bernardus tract. de diligendo Deo cap. 7. Nam & efficiens & finalis est: & lib. 3. de Amore Dei cap. 29. judicium providentiæ Divinæ expendens dicit: Deum itaque justissimo judicio suo quibundam hic miseretur non miseretur in futuro; quosdam autem flagellat tanquam iratum ut ira & flagella ipsius afflictus in gloriam convertantur: ergo ex aliquo fine facit Deus.

II. Finem describit Aristoteles lib. 2. Physicorum cap. 2. 3. & 7. & alibi, quod sit Cujus gratia cetera sunt: quæ definitio tam apud Patres, quam apud Scholasticos communiter recipitur, sensus ejus autem est iste: quod causa, nempe finalis, sit ob cuius amorem aliquid movetur ad aliquid agendum, ut verbi gratia, ob sanitatem ad fumendum rheubarbarum, aliquamque potionem, vel in sectionem faciendam.

III. Finis Sic descriptus, primò dividitur in finem Cui & in finem Cujus. Hic est, cuius gratia causa efficiens applicat se ad agendum aliquid per media proportionata, ut eum assequatur, sic verbi gratia: Titius applicat se, ut possit Filio suo Mævio per recommendationes, supplicationes, aliasve vias, acquirere dignitatem Ecclesiasticam aut sæcularem, vel si infirmaretur ad procurandam sanitatem, per purgantia aut sudorifera. Finis Cui est ille ipse, vel illud ipsum, cui acquiritur, ut Mævius, cui Titius procurat honorem vel sanitatem. &

IV. Secundo dividitur finis in formalem & objectivam, seu in finem qui & quo: finis objectivus & qui est, illud ipsum bonum, quod causa efficiens sibi vel aliis acquirere intendit & adlaborat, ut verbi gratia Deus, qui est objectum & finis noster ultimus, quem omnes in via peregrinantes à Domino, consequi cupimus. Finis formalis & quo, est ipsamet operatio, quæ mediante illud bonum acquiritur, sic finis formalis & beatitudo hominis est ipsa Dei visio & fructio: Ex hac divisione ortum est, ut etiam beatus

Amansi Hermann Physica.

Sunt adhuc plures aliæ divisiones, ut in finem operantis & finem operis, primum intendit ipsa causa agens, secundus est, qui ex natura operis sequitur, item in finem, secundum appetitum animale, & secundum appetitum naturalem &c. hæc tamen præcipuæ sunt, de quibus etiam queritur: An omnes propriè fines dicendi sint? Quam rem brevibus expediam, proinde

VI.

Dico I. si divisio prima in finem Cui bona est, multò magis in finem cuius. Hæc est conformis ad principia Scoti, contra Nominales, qui finem Cui verum esse finem asserunt, non tamen finem cuius, sed potius instrumentum ad priorem. Verum

VII. Si divisio in finem Cui bona est, magis erit Cujus.

Probatur Conclusio primò: Authoritate Doctoris subtilis, qui 2. d. 6. q. 1. F. docet, voluntatem simul velle id, quod vult & cui vult, sed finis cuius est id, quod voluntas vult, & finis cui subiectum cui appetitur bonum; ergo si unus finis cui dici potest finis, multò magis finis cuius.

Probatur secundò: Illud potest vere dici finis, quod se habet per modum ultimi in intentione agentis, sed tam finis cuius, quam finis cui, sunt ultimum in intentione agentis; ergo unus tam bene erit finis. Deinde: Illud est finis, ad quem ordinantur media, sed tam bene ad subiectum, quam ad rem desideratam ordinantur media, non quidem ut subiectum sit, sed ut illi bonum sit, ergo.

Mmm 2 Tertio: